

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

19. září 2006 *

Ve věci C-193/05,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES,
podaná dne 29. dubna 2005,

Komise Evropských společenství, zastoupená D. Maidani a A. Bordesem, jako
zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Lucemburskému velkovévodství, zastoupenému S. Schreinerem, jako zmocněn-
cem, ve spolupráci s L. Dupongem, avocat,

žalovanému,

* Jednací jazyk: francouzština.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans a A. Rosas, předsedové senátů, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (zpravodaj), E. Juhász, E. Levits, A. Ó Caoimh a L. Bay Larsen, soudci,

generální advokátka: C. Stix-Hackl,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. března 2006,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. května 2006,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soud určil, že Lucemburské velkovévodství tím, že zachovalo vůči advokátům, kteří získali svou odbornou kvalifikaci v jiném členském státě a chtějí se usadit pod profesním označením udělovaným domovským členským státem, požadavky, co se týče jazykových znalostí, zákaz výkonu činností poskytovatele adres pro sídla společností a povinnost předložit každý rok průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze

směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. L 77, s. 36; Zvl. vyd. 06/03, s. 83).

Právní rámec

Směrnice 98/5

- ² Podle čl. 2 prvního pododstavce směrnice 98/5 „má každý advokát právo trvale vykonávat činnosti uvedené v článku 5 v každém jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě“.

- ³ Článek 3 směrnice 98/5, nazvaný: „Zápis u příslušného orgánu“, stanoví:

„1. Advokát, který si přeje vykonávat činnost v jiném členském státě než v tom, ve kterém získal odbornou kvalifikaci, je povinen se zapsat u příslušného orgánu v tomto státě.

2. Příslušný orgán v hostitelském členském státě advokáta zapíše po předložení průkazu oprávnění potvrzujícího jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě. Může požadovat, aby průkaz oprávnění příslušného orgánu domovského členského státu nebyl při předložení starší než tři měsíce. O zápisu vyrozumí příslušný orgán domovského členského státu.

[...]“

4 Článek 5 směrnice 98/5, nazvaný „Oblast činnosti“, stanoví:

„1. S výhradou odstavců 2 a 3 advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě vykonává stejnou profesní činnost jako advokát vykonávající svou činnost pod odpovídajícím profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě a může, mimo jiné, poskytovat právní rady v oblasti práva svého domovského členského státu, práva Společenství, mezinárodního práva a práva hostitelského členského státu. V každém případě dodržuje procesní předpisy platné u vnitrostátních soudů.

2. Členské státy, které povolují, aby na jejich území určitá kategorie advokátů připravovala listiny opravňující ke správě majetku zesnulých osob nebo k vytvoření nebo převodu věcných práv k nemovitostem, které jsou v jiných členských státech vyhrazeny jiným povoláním než povolání advokáta, mohou ve vztahu k takovým činnostem vyloučit z výkonu povolání advokáty vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, pokud bylo toto označení uděleno v jednom z členských států, v nichž je tato činnost vyhrazena jiným povoláním.

3. Pro účely výkonu činností týkajících se zastupování nebo obhajoby klienta v soudním řízení a do té míry, do jaké právo hostitelského členského státu takovou

činnost vyhrazuje pro advokáty vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v tomto státě, může hostitelský členský stát požadovat, aby advokáti vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě pracovali buď ve spojení s advokátem, který vykonává činnost u daného soudu a který by v případě potřeby nesl odpovědnost vůči tomuto soudu, nebo s „avoué“ činným u tohoto soudu.

K zajištění řádného fungování soudního systému však mohou členské státy stanovit zvláštní předpisy pro přístup k nejvyšším soudům, například připustit k nim pouze specializované advokáty.“

- 5 Článek 7 směrnice 98/5, nazvaný „Kárné řízení“, stanoví v odstavci 2:

„O kárném řízení proti advokátovi vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v zemi původu [v domovském členském státě] vyrozumí příslušný orgán hostitelského členského státu [co nejdříve] před jeho zahájením příslušný orgán v domovském členském státě a poskytne mu veškeré příslušné údaje.

První pododstavec se použije obdobně, pokud kárné řízení zahájí příslušný orgán domovského členského státu, který o něm vyrozumí odpovídajícím způsobem příslušný orgán jednoho nebo více hostitelských členských států.“

- 6 Článek 10, nazvaný „Shodné zacházení jako s advokátem hostitelského členského státu“, obsahuje následující ustanovení:

„1. Advokátu vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, který fakticky a pravidelně vykonává činnost v hostitelském

členském státě nejméně po dobu tří let v oblasti práva tohoto státu včetně práva Společenství, se s ohledem na přijetí do povolání advokáta v hostitelském členském státě udělí výjimka z podmínek uvedených v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice [Rady] 89/48/EHS [ze dne 21. prosince 1998 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úř. věst. 1989, L 19, s. 16; Zvl. vyd. 05/01, s. 337)]. Faktickým a pravidelným výkonem činnosti se rozumí skutečný výkon činnosti bez jakéhokoli přerušení s výjimkou přerušení vyplývajících z běžných událostí každodenního života.

[...]

3. Advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, který fakticky a pravidelně vykonával odbornou činnost v hostitelském členském státě nejméně po dobu tří let, ale po kratší dobu v oblasti práva tohoto členského státu, může dosáhnout u příslušného orgánu tohoto státu přijetí do povolání advokáta v hostitelském členském státě a práva vykonávat povolání advokáta pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v daném členském státě, aniž by musel splnit podmínky uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48 [...], za níže uvedených podmínek tímto postupem:

- a) Příslušný orgán hostitelského členského státu vezme v úvahu faktickou a pravidelnou profesní činnost vykonávanou během výše uvedeného období, znalosti a praxi ve vztahu k právu hostitelského členského státu a návštěvu přednášek nebo seminářů o právu hostitelského členského státu, včetně pravidel pro výkon povolání [a pravidel profesní etiky].

[...]“

- 7 Článek 13 směrnice 98/5, nazvaný: „Spolupráce mezi příslušnými orgány hostitelského členského státu a domovského členského státu a zachování důvěrnosti“, ve svém prvním pododstavci stanoví:

„K usnadnění použití této směrnice a k zabránění tomu, aby byla její ustanovení zneužívána čistě za účelem obcházení pravidel platných v hostitelském členském státě, spolupracují příslušné orgány v hostitelském členském státě a příslušné orgány v domovském členském státě úzce a navzájem si poskytují pomoc.“

Vnitrostátní právo

- 8 Výkon povolání advokáta je v Lucembursku upraven zákonem ze dne 10. srpna 1991 o povolání advokáta (*Mémorial A* 1991, s. 1110, dále jen „zákon ze dne 10. srpna 1991“) a výkon činností, které spočívají v poskytování adres pro sídla společností je upraven zákonem ze dne 31. května 1999 o usídlování společností (*Mémorial A* 1999, s. 1681, dále jen „zákon ze dne 31. května 1999“).
- 9 Tyto zákony byly změněny zákonem ze dne 13. listopadu 2002 o provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, kterým se provádí: 1. změna pozměněného zákona ze dne 10. srpna 1991 o povolání advokáta; 2. změna zákona ze dne 31. května 1999 o usídlování společností (*Mémorial A* 2002, s. 3202, dále jen „zákon ze dne 13. listopadu 2002“).

10 Podle článku 5 zákona ze dne 10. srpna 1991: „K výkonu povolání advokáta je oprávněn jen ten, kdo byl zapsán do seznamu advokátní komory se sídlem v Lucemburském velkovévodství“.

11 Článek 6 zákona ze dne 10. srpna 1991 stanoví následující:

„(1) Pro zápis do seznamu je třeba:

a) předložit nezbytnou záruku bezúhonnosti;

b) prokázat splnění podmínek pro přijetí na stáž.

Conseil de l'ordre může výjimečně osobám, které vykonaly svou profesní stáž ve svém domovském státě a mohou osvědčit profesní praxi nejméně po dobu pěti let, udělit výjimku z některých podmínek pro přijetí na stáž;

c) mít lucemburskou státní příslušnost nebo být státním příslušníkem některého členského státu Evropských společenství. Conseil de l'ordre po přijetí stanoviska ministra spravedlnosti může na základě důkazu o vzájemnosti ze strany státu, který není členským státem Evropského

společenství, jehož státní příslušnost má uchazeč, udělit výjimku z této podmínky. Stejně tak tomu je v případě uchazečů, kteří mají postavení politického uprchlíka a kteří mají v Lucemburském velkovévodství právo na azyl.

- (2) Před zápisem do seznamu advokátů skládají uchazeči-advokáti na návrh předsedy advokátní komory nebo jeho zmocněnce před Cour de cassation (kasační soud) slib následujícího znění: „Slibuji věrnost velkovévodovi, slibuji, že budu dodržovat ústavu a zákony státu; že vůči soudům budu dodržovat vážnost; že nebudu radit ani obhajovat žádnou věc, o níž bych si myslel, že podle mého vědomí a svědomí není spravedlivá.“

- ¹² Tyto podmínky zápisu byly změněny článkem 14 zákona ze dne 13. listopadu 2002. Tento článek zejména doplnil do čl. 6 odst. 1 zákona ze dne 10. srpna 1991 bod d), který zavádí následující podmínku zápisu:

„ovládat jazyk právních předpisů a jazyky používané správními a soudními orgány ve smyslu zákona ze dne 24. února 1984 o jazykovém režimu.“

- ¹³ Jazyk právních předpisů je upraven článkem 2 zákona ze dne 24. února 1984 o jazykovém režimu (*Mémorial A* 1984, s. 196) následovně:

„Legislativní akty a jejich prováděcí nařízení jsou vyhotovovány ve francouzštině. Pokud jsou legislativní a prováděcí akty doplněny překladem, je závazné pouze francouzské znění.

V případě, že nařízení, která nejsou uvedena v předcházejícím pododstavci, jsou vydána orgánem státu, obcí nebo veřejných institucí v jiném jazyce než ve francouzském, je závazné pouze znění v jazyce použitým tímto orgánem.

Tento článek nemění ustanovení použitelná v oblasti mezinárodních úmluv.“

- 14 Jazyky používané správními a soudními orgány jsou upraveny článkem 3 zákona ze dne 24. února 1984 o jazykovém režimu následovně:

„Ve správním řízení a v soudnictví, včetně soudnictví správního, se může používat francouzský, německý nebo lucemburský jazyk, aniž by byla dotčena zvláštní ustanovení týkající se určitých oblastí.“

- 15 V souladu s čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 13. listopadu 2002 advokát, který získal svou kvalifikaci v jiném členském státě než v Lucemburském velkovévodství (dále jen „evropský advokát“) musí být zapsán do seznamu jedné z advokátních komor tohoto posledně uvedeného členského státu, aby v něm mohl vykonávat činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě.

- 16 Článek 3 odst. 2 téhož zákona stanoví:

„Conseil de l'Ordre des Avocats du Grand-Duché de Luxembourg (Rada advokátní komory Lucemburského velkovévodství), které byla předložena žádost evropského

advokáta, aby mohl vykonávat činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, zapíše evropského advokáta do seznamu advokátů této advokátní komory po ústním pohovoru umožňujícím Conseil de l'Ordre ověřit, že evropský advokát ovládá alespoň jazyky v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. d) zákona ze dne 10. srpna 1991 a po předložení dokumentů uvedených v čl. 6 odst. 1 písm. a), c) první větě a písm. d) zákona ze dne 10. srpna 1991, jakož i průkazu oprávnění potvrzujícího zápis dotyčného evropského advokáta u příslušného orgánu v domovském členském státě. Tento průkaz oprávnění domovského státu je třeba předložit každý rok během prvního měsíce roku a nesmí být starší než tři měsíce.

[...]"

17 Článek 1 odst. 1 zákona ze dne 31. května 1999 ve svém původním znění stanoví:

„Jestliže společnost umístí prostřednictvím třetí osoby své sídlo za účelem výkonu činnosti v rámci svého předmětu podnikání a tato třetí osoba poskytuje jakékoliv služby související s touto činností, jsou společnost a tato třetí osoba, zvaná poskytovatel adres pro sídla společností, povinny uzavřít písemnou dohodu o poskytnutí adresy pro sídlo společnosti.

Pouze člen zapsaný do seznamu jednoho z následujících povolání upravených právními předpisy, s bydlištěm či sídlem v Lucemburském velkovévodství, může být poskytovatelem adres pro sídla společností: úvěrová instituce nebo jiný subjekt působící v oboru finančnictví nebo pojišťovnictví, advokát, podnikový kontrolor, účetní znalec.“

- 18 Druhý pododstavec tohoto ustanovení byl změněn článkem 15 zákona ze dne 13. listopadu 2002 následovně:

„Pouze člen zapsaný do seznamu jednoho z následujících povolání upravených právními předpisy, s bydlištěm či sídlem v Lucemburském velkovévodství, může být poskytovatelem adres pro sídla společností: úvěrová instituce nebo jiný subjekt působící v oboru finančnictví nebo pojišťovnictví, advokát, který je oprávněn zastupovat u soudu, zapsaný v seznamu I přehledu advokátů, uvedeného v čl. 8 odst. 3 pozměněného zákona ze dne 10. srpna 1991, podnikový kontrolor, účetní znalec.“

- 19 Podle čl. 8 odst. 3 zákona ze dne 10. srpna 1991 ve znění článku 14 zákona ze dne 13. listopadu 2002 obsahuje přehled advokátů každé advokátní komory čtyři seznamy, a to:

„1. seznam advokátů I, kteří splňují podmínky článků 5 a 6 a kteří úspěšně vykonali zkoušku na konci stáže stanovenou zákonem;

2. seznam advokátů II, kteří splňují podmínky článků 5 a 6;

3. seznam advokátů s čestným členstvím III;

4. seznam advokátů IV vykonávajících činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě.“

Postup před zahájením soudního řízení

- 20 Komise obdržela v roce 2003 stížnost, která poukazovala na existenci překážek trvalého výkonu povolání advokáta evropskými advokáty v Lucemburském velkovévodství pod jejich profesním označením uděleným v domovském státě. Údajné překážky se týkaly zaprvé toho, že zákon ze dne 13. listopadu 2002 podmiňuje zápis evropských advokátů do seznamu jedné z advokátních komor Lucemburského velkovévodství kontrole jazykových znalostí, zadruhé toho, že tentýž zákon podmiňuje zachování tohoto zápisu tím, že bude každý rok předložen průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, a zatřetí zákazu výkonu činností poskytovatele adres pro sídla společností v Lucemburském velkovévodství evropskými advokáty.
- 21 Komise zaslala dne 17. října 2003 Lucemburskému velkovévodství výzvu dopisem a vyzvala jej, aby odpovědělo na tuto výzvu ve lhůtě dvou měsíců. Lucemburská vláda odpověděla dopisem ze dne 23. prosince 2003.
- 22 Dne 9. července 2004 zaslala Komise uvedenému členskému státu na základě článku 226 ES odůvodněné stanovisko, ve kterém stanovila opět lhůtu dvou měsíců k tomu, aby Lucemburské velkovévodství tomuto stanovisku vyhovělo. Tento členský stát odpověděl na odůvodněné stanovisko dopisem ze dne 23. září 2004.
- 23 Komise se rozhodla, majíc za to, že vysvětlení Lucemburského velkovévodství v odpověď na uvedené odůvodněné stanovisko nebylo uspokojující, podat pro-jednávanou žalobu.

K žalobě

K prvnímu žalobnímu důvodu, týkajícímu se předběžné kontroly jazykových znalostí

Argumentace účastníků řízení

- 24 Komise uplatňuje, že podle čl. 3 odst. 2 směrnice 98/5 může být zápis evropského advokáta u příslušného orgánu hostitelského členského státu podmíněn pouze formálními správními náležitostmi, a nikoliv, jak mimo jiné stanoví čl. 3 odst. 2 zákona ze dne 13. listopadu 2002, předběžnou kontrolou jazykových znalostí dotčené osoby.
- 25 Komise odkazuje v tomto ohledu na rozsudek ze dne 7. listopadu 2000, Lucemburk v. Parlament a Rada (C-168/98, Recueil, s. I-9131), zejména na bod 43 tohoto rozsudku.
- 26 Komise dále tvrdí, že zápis evropských advokátů, kteří chtějí vykonávat své povolání pod profesním označením uděleným domovským členským státem, nemůže podléhat stejným podmínkám, zejména podmínkám jazykové povahy, jakým podléhá zápis advokátů, kteří si přejí vykonávat své povolání pod profesním označením hostitelského členského státu.
- 27 Komise konečně zdůrazňuje, že vzhledem k povaze případů, kterými se evropští advokáti obvykle zabývají, není nutné, aby ovládali jazyk hostitelského členského státu.

- 28 Lucemburské velkovévodství nejprve uplatňuje, že požadavek jazykových znalostí se týká bez rozdílu každého advokáta, který si přeje být zapsán do jedné z advokátních komor zřízených na jeho území. Dodává, že advokát se nemůže dovolávat svého postavení zahraničního advokáta a nárokovat si tak právo vyjadřovat se před lucemburským správním či soudním orgánem v jiném jazyce, než jakými jsou jazyky právoplatně používané správními a soudními orgány v Lucembursku.
- 29 Tento členský stát odkazuje dále na rozsudek ze dne 4. července 2000, Haim (C-424/97, Recueil, s. I-5123), týkající se povolání stomatologa, a tvrdí, že důvody uváděné v tomto rozsudku, vycházející z nezbytné spolehlivosti v komunikaci s klienty, správními orgány a stavovskými organizacemi hostitelského členského státu, svědčí ve prospěch uložení povinnosti jazykových znalostí evropským advokátům.
- 30 Lucemburská vláda v tomto ohledu tvrdí, že vzhledem k tomu, že je evropský advokát oprávněn poskytovat právní rady v oblasti lucemburského práva, je odůvodněné požadovat, aby ovládal jazyky, které mu umožní číst dotčené právní předpisy a porozumět jim.
- 31 Lucemburská vláda poukazuje na to, že v trestněprávní oblasti jsou policejní protokoly o dopravních nehodách obvykle sepsány v němčině, stejně tak jako daňové zákony platné v Lucembursku, u kterých je třeba se seznámit s judikaturou a komentáři v němčině.
- 32 Tato vláda rovněž zdůrazňuje, že u soudů nižšího stupně, kde není uložena povinnost nechat se zastoupit advokátem, který je oprávněn k zastupování před soudem, je lucemburský jazyk obvykle jazykem používaným lucemburským účastníkem řízení, jenž se za účelem svojí obhajoby dostaví osobně, a že značný počet lucemburských státních příslušníků se při poradě s advokátem vyjadřuje výhradně ve svém mateřském jazyce.

- 33 Dále uvádí, že pravidla pro výkon povolání a pravidla profesní etiky jsou vyhotovena ve francouzském jazyce.

Závěry Soudního dvora

- 34 Jak vyplývá z šestého bodu odůvodnění směrnice 98/5, zákonodárce Společenství touto směrnicí zamýšlel zejména odstranit rozdíly mezi vnitrostátními pravidly týkajícími se podmínek zápisu u příslušných orgánů, které byly původem nerovností a překážek volného pohybu (viz rovněž v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Lucembursko v. Parlament a Rada, bod 64).
- 35 V tomto kontextu článek 3 směrnice 98/5 stanoví, že advokát, který chce vykonávat činnost v jiném členském státě než v tom, ve kterém získal odbornou kvalifikaci, je povinen se zapsat u příslušného orgánu v tomto státě, který tento zápis musí provést „po předložení průkazu oprávnění potvrzujícího jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě“.
- 36 S ohledem na cíl směrnice 98/5 připomenutý v bodě 34 tohoto rozsudku je namístě mít za to, že zákonodárce Společenství provedl v článku 3 této směrnice úplnou harmonizaci předběžných podmínek vyžadovaných pro užití práva přiznaného touto směrnicí.
- 37 Předložení průkazu oprávnění potvrzujícího zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě příslušnému orgánu v hostitelském členském státě se tak jeví jako jediná podmínka, kterou má být podmíněn zápis dotyčného

v hostitelském členském státě, který mu umožní výkon činnosti v tomto posledně uvedeném členském státě pod jeho profesním označením udělovaným v domovském členském státě.

- 38 Tato analýza je potvrzena důvodovou zprávou k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, jejímž cílem je usnadnit trvalý výkon povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace [KOM(94) 572 konečné], v níž je v komentáři k článku 3 upřesněno, že „na [z]ápis [u příslušného orgánu v hostitelském členském státě] existuje nárok, předloží-li žadatel průkaz oprávnění potvrzující jeho zápis u příslušného orgánu v domovském členském státě“.
- 39 Jak Soudní dvůr již poukázal, zákonodárce Společenství za účelem usnadnění výkonu základní svobody usazování určité kategorie migrujících advokátů upustil od volby systému kontroly znalostí dotyčných osob *a priori* (viz výše uvedený rozsudek Lucembursko v. Parlament a Rada, bod 43).
- 40 Směrnice 98/5 tedy nepřipouští, aby zápis evropského advokáta u příslušného orgánu v hostitelském členském státě mohl být podmíněn pohovorem, který by měl umožnit uvedenému orgánu posoudit znalost jazyků tohoto členského státu dotyčným.
- 41 Jak to zdůraznila Komise, upuštění od systému předběžné kontroly zejména jazykových znalostí evropského advokáta je nicméně ve směrnici 98/5 doplněno řadou pravidel, jejichž cílem je zajistit ochranu procesních subjektů a řádný výkon spravedlnosti na přijatelné úrovni ve Společenství (viz výše uvedený rozsudek Lucembursko v. Parlament a Rada, body 32 a 33).

- 42 Cílem povinnosti uložené evropským advokátům článkem 4 směrnice 98/5 vykonávat v hostitelském členském státě činnost pod profesním označením udělovaným v domovském členském státě je tak podle devátého bodu odůvodnění této směrnice umožnit, aby bylo provedeno odlišení mezi těmito advokáty a advokáty, kteří byli zařazeni do profesního stavu v uvedeném členském státě, tak, aby byl procesní subjekt informován o tom, že profesionál, kterému svěřuje obhajobu svých zájmů, nezískal svou kvalifikaci v tomto členském státě (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Lucembursko v. Parlament a Rada*, bod 34) a nezbytně nemá zejména odpovídající jazykové znalosti pro vyřizování jeho spisů.
- 43 Pokud jde o činnosti týkající se zastupování a obhajoby klienta v soudním řízení, mohou členské státy uložit evropským advokátům vykonávajícím činnost pod jejich profesním označením udělovaným v domovském členském státě v souladu s čl. 5 odst. 3 směrnice 98/5, aby pracovali buď ve spojení s advokátem, který vykonává činnost u daného soudu a který by v případě potřeby nesl odpovědnost vůči tomuto soudu, nebo s avoué činným u tohoto soudu. Tato možnost, kterou využilo Lucemburské velkovévodství u aktů a řízení, které podléhají podle zákonů a nařízení tohoto členského státu zastoupení advokátem, který je oprávněn zastupovat u soudu, jak vyplývá z čl. 5 odst. 4 zákona ze dne 13. listopadu 2002, umožňuje čelit tomu, že evropský advokát případně dostatečně neovládá jazyky používané soudními orgány hostitelského členského státu.
- 44 Na základě článků 6 a 7 směrnice 98/5 musí evropský advokát dodržovat nejen pravidla pro výkon povolání a pravidla profesní etiky domovského členského státu, ale rovněž pravidla pro výkon povolání a pravidla profesní etiky hostitelského členského státu, protože jinak by mu mohly být uloženy kárné sankce a mohla by být uplatněna jeho profesní odpovědnost (viz výše uvedený rozsudek *Lucembursko v. Parlament a Komise*, body 36 až 41). Mezi pravidly profesní etiky vztahujícími se na advokáty je uváděna nejčastěji, podobně jak je uvedeno v kodexu profesní etiky přijatém Radou advokátních komor Evropské unie (CCBE), kárně sankcionovaná povinnost nevyřizovat věci, o nichž dotčení profesionálové vědí nebo by měli vědět, že jdou nad rámec jejich znalostí a dovedností, například z důvodu chybějících jazykových znalostí (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Lucembursko v. Parlament a Rada*, bod 42). Dialog s klienty, správními orgány a stavovskými organizacemi hostitelského členského státu stejně jako dodržování pravidel profesní

etiky stanovených orgány uvedeného členského státu totiž může od evropského advokáta vyžadovat příslušné jazykové znalosti nebo využití pomoci v případě nedostatečných znalostí.

45 Stejně jak to učinila Komise, je ještě třeba zdůraznit, že jedním z cílů směrnice 98/5 je podle jejího pátého bodu odůvodnění uspokojovat „tím, že advokátům umožňuje trvale vykonávat jejich povolání pod profesním označením udělovaným v domovském státě, [...] potřeby uživatelů právních služeb, kteří vzhledem k rostoucímu objemu obchodu vyplývajícimu zejména z vnitřního trhu, vyhledávají poradenské služby při přeshraničním obchodním styku, ve kterém se často překrývá mezinárodní právo, právo Společenství a vnitrostátní právní předpisy“. Takové mezinárodní případy, jakož i věci, na něž se vztahuje právo jiného členského státu než hostitelského členského státu, nemusejí vyžadovat tak vysoký stupeň znalosti jazyků tohoto posledně uvedeného členského státu jako stupeň znalosti vyžadovaný pro vyřizování případů, ve kterých se použije právo tohoto členského státu.

46 Konečně je třeba poukázat na to, že shodné zacházení s evropským advokátem jako s advokátem hostitelského členského státu, o jehož usnadnění směrnice 98/5 podle svého čtrnáctého bodu odůvodnění usiluje, na základě článku 10 této směrnice vyžaduje, aby dotčený fakticky a pravidelně vykonával činnost nejméně po dobu tří let v oblasti práva tohoto členského státu nebo v případě kratší doby jakékoli jiné znalosti, vzdělání nebo praxi ve vztahu k uvedenému právu. Takové opatření umožní evropskému advokátovi, který se chce zařadit do profesního stavu v hostitelském členském státě, aby si osvojil jazyk nebo jazyky uvedeného členského státu.

47 S ohledem na výše uvedené je třeba mít za to, že lucemburská právní úprava, která podmiňuje zápis evropského advokáta u příslušného státního orgánu předběžnou kontrolou jazykových znalostí, je v rozporu s článkem 3 směrnice 98/5.

48 Z toho vyplývá, že první žalobní důvod vznesený Komisí je opodstatněný.

Ke druhému žalobnímu důvodu, týkajícímu se zákazu uloženému evropským advokátům ohledně výkonu činností poskytovatele adres pro sídla společností v Lucembursku

Argumentace účastníků řízení

49 Komise uplatňuje, že zákaz uložený evropským advokátům ohledně výkonu činností poskytovatele adres pro sídla společností je v rozporu s článkem 5 směrnice 98/5.

50 Dodává, že evropský advokát nemůže být přirovnáván k lucemburskému advokátovi, na nějž se vztahuje seznam II přehledu advokátů, jemuž je výkon těchto činností taktéž zakázán. Evropský advokát je totiž jako advokát v plném rozsahu kvalifikován, zatímco uvedený seznam se týká advokátů, kteří byli přijati ke stáži advokáta zastupujícího před soudem a jejichž konečná kvalifikace závisí na úspěšném vykonání zkoušky na konci stáže.

51 Komise rovněž tvrdí, že požadavek znalosti lucemburského vnitrostátního práva nemůže odůvodnit omezení činností evropského advokáta.

52 Lucemburské velkovévodství uplatňuje, že ve snaze ukončit některé nežádoucí tendence poškozující pověst lucemburského trhu, související s fiktivním poskyto-

váním adres pro sídla společností, zamýšlel lucemburský zákonodárce vyhradit v zákoně ze dne 31. května 1999 činnost poskytovatele adres pro sídla společností z důvodu veřejného pořádku profesionálům, kteří jsou seznámeni s vnitrostátními právními předpisy a praxí v dané oblasti.

53 Tento členský stát zdůrazňuje, že na základě zákona ze dne 31. května 1999 je úkolem poskytovatele adres pro sídla společností dohlížet na to, že společnost, pro jejíž sídlo poskytl adresu, dodržuje právní podmínky týkající se přístupu k obchodním podnikatelským činnostem, jakož i vnitrostátní předpisy o vedení účetnictví společností a svolávání valných hromad, a tvrdí, že výkon činností poskytovatele adres pro sídla společností předpokládá odbornou praxi a dobrou znalost právních předpisů týkajících se práva společností, což vedlo lucemburského zákonodárce k tomu, aby vyloučil z této činnosti advokátní koncipienty zapsané na seznamu II přehledu advokátů, jakož i evropské advokáty.

54 Lucemburská vláda dále uplatňuje, že pokud advokáti, kteří jsou v plném rozsahu kvalifikováni ve svém domovském členském státě, vykonávají svou činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, nejsou postaveni naroveň advokátům z hostitelského členského státu, nicméně mají možnost být na základě směrnice 98/5 zařazeni do profesního stavu v tomto posledně jmenovaném členském státě po určité době, která je považována za nezbytnou k získání odborné praxe v tomto členském státě za podmínek upravených v článku 10 uvedené směrnice.

Závěry Soudního dvora

55 Jak vyplývá z šestého bodu odůvodnění směrnice 98/5, jedním z cílů této směrnice je stanovení podmínek výkonu povolání advokátů, kteří vykonávají svou činnost pod

profesním označením udělovaným v domovském státě, co se týče zejména rozsahu jejich činností, a to za účelem jednak odstranit rozdíly mezi vnitrostátními situacemi v dané oblasti, jakož i nerovnosti a překážky volného obchodu, které z těchto rozdílů vyplývají, a jednak poskytnout ve všech členských státech stejné možnosti advokátům a uživatelům právních služeb.

56 Směrnice 98/5 za tímto účelem upravuje v člancích 2 a 5 zásadu, podle které je evropský advokát oprávněn, s výhradou uvedeného čl. 5 odst. 2 a 3, vykonávat tytéž odborné činnosti jako advokát, který vykonává své povolání pod profesním označením hostitelského členského státu.

57 Členské státy nemohou za těchto podmínek, jak uvádí Komise, upravit ve svém vnitrostátním právu jiné výjimky z této zásady, než ty, které jsou výslovně a taxativně stanoveny v čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 98/5.

58 Je přitom nesporné, že na činnosti poskytovatele adres pro sídla společností se nemůže vztahovat výjimka stanovená v čl. 5 odst. 2 směrnice 98/5, ani ta, která je zmíněna v odstavci 3 téhož článku.

59 Pokud jde o nebezpečí nežádoucích tendencí, které zmínila lucemburská vláda, této skutečnosti se nelze dovolávat jako odůvodnění pro zavedení nebo zachování vnitrostátních ustanovení, která ohrožují zásadu uvedenou v čl. 5 odst. 1 směrnice 98/5, výjimky, z níž jsou předmětem pravidel harmonizovaných v odstavcích 2 a 3 téhož článku (viz obdobně rozsudek ze dne 25. února 2003, Komise v. Itálie, C-59/01, Recueil, s. I-1759, bod 38).

- 60 Je třeba ostatně zdůraznit, že směrnice 98/5 stanoví zejména současné dodržování pravidel pro výkon povolání a pravidel profesní etiky evropským advokátem, splnění povinnosti pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou z výkonu povolání nebo členství v profesním záručním fondu, jakož i režim kárných opatření, na němž se podílejí příslušné orgány domovského členského státu a orgány hostitelského členského státu (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Lucembursko v. Parlament a Rada, bod 43)
- 61 S ohledem na výše uvedené je třeba mít za to, že lucemburská právní úprava, která zakazuje evropským advokátům vykonávat činnosti poskytovatele adres pro sídla společností v Lucembursku, je v rozporu s článkem 5 směrnice 98/5.
- 62 Z toho vyplývá, že druhý žalobní důvod vznesený Komisí je opodstatněný.

Ke třetímu žalobnímu důvodu, týkajícímu se povinnosti předložit každý rok průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu

Argumentace účastníků řízení

- 63 Komise tvrdí, že ačkoliv Lucemburské velkovévodství ve své odpovědi na odůvodněné stanovisko uvedlo, že vzalo náležitě na vědomí argumentaci vyloženou v tomto stanovisku, podle které představuje dotčený požadavek bezdůvodnou administrativní zátěž s ohledem na ustanovení směrnice 98/5, zůstává tento požadavek v zákoně ze dne 13. listopadu 2002 obsažen.

- ⁶⁴ Lucemburské velkovévodství odkazuje ohledně tohoto bodu pouze na uvedenou odpověď.

Závěry Soudního dvora

- ⁶⁵ Lucemburská vláda ve své odpovědi na odůvodněné stanovisko, jakož i v průběhu řízení neuvedla žádnou skutečnost, která by mohla zpochybnit opodstatněnost tohoto třetího žalobního důvodu.
- ⁶⁶ V odpovědi dopisem ze dne 23. prosince 2003 na výzvu Komise dopisem ze dne 17. října 2003 lucemburská vláda uplatnila, že napadené opatření je nezbytné k ověření toho, že evropští advokáti splňují nepřetržitě podmínku zápisu u příslušného orgánu domovského členského státu.
- ⁶⁷ Přitom však, jak Komise během postupu před zahájením soudního řízení zdůraznila, směrnice 98/5 v čl. 7 odst. 2 jednak stanoví, že příslušný orgán domovského členského státu vyrozumí příslušný orgán jednoho nebo více hostitelských členských států před zahájením kárného řízení proti advokátovi, který vykonává svou činnost mimo území dříve uvedeného členského státu pod svým profesním označením udělovaným v domovském státě.
- ⁶⁸ Článek 13 uvedené směrnice krom toho ukládá příslušným orgánům v domovském členském státě a příslušným orgánům v hostitelském členském státě povinnost úzce spolupracovat a navzájem si poskytovat pomoc.

- 69 Taková opatření umožňují orgánu hostitelského členského státu zajistit, že evropští advokáti splňují nepřetržitě podmínku zápisu u příslušného orgánu domovského členského státu.
- 70 Formální náležitost, kterou ukládá lucemburská právní úprava, se tak jeví být s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřeným administrativním opatřením, a tedy z hlediska směrnice 98/5 neodůvodněnou.
- 71 Vzhledem k výše uvedenému je třeba mít za to, že právní úprava, která ukládá evropskému advokátovi povinnost předložit každý rok průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, je v rozporu se směrnicí 98/5.
- 72 Z toho vyplývá, že třetí žalobní důvod vznesený Komisí je opodstatněný.
- 73 S ohledem na veškeré výše uvedené úvahy je třeba určit, že Lucemburské velkovévodství tím, že zápis u příslušného státního orgánu evropských advokátů, kteří chtějí vykonávat činnost v Lucemburku pod svým profesním označením udělovaným v domovském státě, podmiňuje předběžnou kontrolou jazykových znalostí, tím, že zakazuje těmto advokátům výkon činností poskytovatele adres pro sídla společností, a tím, že jim ukládá povinnost předložit každý rok průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 98/5.

K nákladům řízení

- 74 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu

úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise ve svém návrhu požadovala, aby Lucemburskému velkovévodství byla uložena náhrada nákladů řízení a Lucemburské velkovévodství bylo ve sporu neúspěšné, je namíste uložit mu náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr rozhodl takto:

- 1) Lucemburské velkovévodství tím, že zápis u příslušného státního orgánu advokátů, kteří získali svou kvalifikaci v jiném členském státě, než je Lucemburské velkovévodství, a kteří chtějí vykonávat svou činnost v tomto posledně uvedeném členském státě pod svým profesním označením udělovaným v domovském státě, podmiňuje předběžnou kontrolou jazykových znalostí, tím, že zakazuje těmto advokátům výkon činností poskytovatele adres pro sídla společností, a tím, že jim ukládá povinnost předložit každý rok průkaz oprávnění potvrzující zápis u příslušného orgánu domovského členského státu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.
- 2) Lucemburskému velkovévodství se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.